

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 17

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי כו'

Et D.ieu prononça toutes ces paroles

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likkutei-torah/bamidbar/17/

1 וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי כו'. להבין מהו את כל הדברים האלה והל"ל [והיה ליה למימר] וידבר אלקים אנכי כו', אך הנה ביאור מלת האלה הוא הוראה על דבר הנראה ונגלה באתגליא.

«Et D.ieu prononça toutes ces paroles, en disant: "Je suis..."», etc. [Il faut] comprendre: que signifie «toutes ces paroles»? Le verset aurait dû dire: «Et D.ieu prononça: "Je suis..."», etc. Mais le mot «ces» (ha-élé) indique une chose qui est vue et révélée, de manière manifeste (be-isgalya).

2 ולכך משנה תורה מתחלת אלה הדברים כי הם הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל באתגליא,

C'est pourquoi le Michné Torah [le livre du Deutéronome] commence par «Voici les paroles», car ce sont «les paroles que Moché adressa à tout Israël», ouvertement ;

משא"כ בספרים הראשונים נאמר וידבר ה' אל משה וכתוב במשה וישמע את הקול מדבר אליו משה לבדו שמע וכל ישראל לא שמעו.

tandis que, dans les premiers livres, il est dit : «Et Havaya parla à Moché», et il est écrit au sujet de Moché : «Il entendit la voix qui lui parlait» : Moché seul entendit, et tout Israël n'entendit pas.

3 ולכן נק' משנה תורה מלשון משנה למלך שאינה בבחי' התורה עצמה שנאמר בה וידבר ה' אל משה בבחי' העלם אלא הוא גילוי התורה אשר דבר משה אל כל ישראל,

C'est pourquoi elle est appelée Michné Torah, selon l'expression «second du roi» (michné lamelekh): car elle ne se situe pas au niveau de la Torah elle-même, dont il est dit: «Havaya parla à Moché», dans un état de dissimulation; elle est plutôt le dévoilement de la Torah que Moché adressa à tout Israël.

וכן תשב"ע"פ [תורה שבעל פה] הוא בחי' אתגליא שהוא גילוי התשב"כ [התורה שבכתב] שהתשב"ע"פ [שהתורה שבעל פה] הוא דרך פי' וביאור המצות שהן בהעלם בתושב"כ [בתורה שבכתב]

De même, la Torah orale relève du niveau du dévoilé (isgalya), car elle est le dévoilement de la Torah écrite: la Torah orale consiste à interpréter et à expliquer les mitsvot, qui sont dissimulées dans la Torah écrite.

ועל כולם הוא אומר את כל הדברים האלה. דהיינו כל בחי' אתגליא הן התשב"ע"פ [התורה שבעל פה] והן משנה תורה הכל נכלל בעשרת הדברות

Et au sujet de toutes, il est dit: «toutes ces paroles». Autrement dit, tous les niveaux du dévoilé, tant la Torah orale que Michné Torah, sont inclus dans les Dix Commandements.

(ע' [עיינן] בגמרא פ"ק [פרק קמא] דחגיגה דף ג' ע"ב גבי נתנו מרועה אחד דכתיב וידבר אלקים את כל הדברים וכן הוא ג"כ ברבות נשא פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] ועיינן עוד כזה ברבות כי תשא ר"פ מ"ז. יתרו ס"פ כ"ח.

(Voir le Talmud, premier chapitre de 'Haguiga, page 3b, à propos de «ils furent transmis par un seul Berger», car il est écrit: «Elokim prononça toutes les paroles»; il en est de même dans Midrach Rabba, Nasso, chapitre 14. Voir encore un enseignement semblable dans Midrach Rabba, Ki Tissa, au début du chapitre 47 ; Yitro, à la fin du chapitre 28 ;

זח"ב [זהר חלק ב'] תרומה קל"ה סע"א [סוף עמוד א]. ועיינן עוד מענין וידבר ברבות בהר ס"פ ל"ג. נשא פי"א [פרק י"א] בתחלת הפרשה ובסופה בקהלת רבה בפסוק לכל זמן) וכולם וידבר אלקים בסיני שנתצמצם אור א"ס ב"ה בבחי' אלקים מדת הצמצום בכל הדברים האלה

Zohar, partie II, Terouma, fin de 135a. Voir encore, sur le sujet de «Il prononça», Midrach Rabba, Behar, à la fin du chapitre 33 ; Nasso, chapitre 11, au début et à la fin de la paracha ; [ainsi que] Kohelet Rabba, sur le verset «À toute chose il y a un temps»). Et toutes sont comprises dans «Elokim prononça» au Sinaï: la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, se contracta dans le niveau d'Elokim, attribut du tsimtsum (contraction), en toutes ces paroles ;

כי מפי הגבורה שמענום (ע' [עיינן] זהר ח"ב [חלק ב'] פ"ו א' כ"ה ב' ח"ג [חלק ג'] קל"ג א' ח"ב [חלק ב'] דר"ו סע"א [סוף עמוד א]).

car «c'est de la bouche de la Puissance (haGuevoura) que nous les avons entendues» (voir le Zohar, partie II, 86a, 25b ; partie III, 133a ; partie II, fin de 206a).

והנה כלל נתינת התורה לישראל היה ברעש וקולות וברקים ולכאורה עשרת הדברות הם דברים פשוטים לא תרצח לא תנאף כו' אלא הענין הוא

Or, le don de la Torah à Israël dans son ensemble eut lieu au milieu de tremblements, de tonnerres et d'éclairs ; pourtant, à première vue, les Dix Commandements sont des choses simples : «Tu ne tueras pas ; tu ne commettras pas d'adultère», etc. Mais voici de quoi il s'agit :

כי תכלית נתינת התורה כדי להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' המלוכב בתורה שהיא חכמתו ית' והוא וחכמתו א'

le but du don de la Torah est que se produise le dévoilement de la Lumière infinie elle-même, béni soit-Il, qui est conforme à Son nom : Il est sans fin, etc., et qui est revêtue dans la Torah, laquelle est Sa sagesse, béni soit-Il ; et Lui et Sa sagesse ne font qu'un,

כי הוא המדע והוא היודע כו' להיות גילוי זה למטה בדברים גשמיים דוקא. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה.

car « Il est la connaissance et Il est Celui qui connaît », etc. ; [et que] cette révélation se trouve en bas, précisément dans les choses matérielles. Et c'est là [le sens de] « Elokim prononça toutes ces paroles » :

כדי לאמר אנכי ה' אלקיך דהיינו להיות אנכי הוא מהותו ועצמותו ית' ממש בבחי' גילוי עד שיהי' [שיהיה] נקרא אלקיך (ועיין מענין וידבר כו' לאמר ברבות כי תשא ר"פ מ').

afin de dire : « Je suis Havaya, ton D.ieu » ; c'est-à-dire que « Je » (Anochi), qui est véritablement Son être et Son essence mêmes, qu'Il soit béni, soit dans un état de révélation, jusqu'à ce qu'Il soit appelé « ton D.ieu ». (Voir aussi, à propos de « Et [II] parla... en disant », Midrach Rabba, Ki Sisa, au début du chapitre 40.)

אך כדי לבא למעלה ומדרגה זו צ"ל תחלה ספירת העומר ז' שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה.

Mais pour parvenir à cette hauteur et à ce niveau, il faut d'abord compter le Omer : « Tu compteras pour toi sept semaines, à partir du moment où la faucille est mise aux épis sur pied. »

והענין כי בקמה היינו המדות הטבעיות שמנה"ב [שמנפש הבהמית] שהן בחי' יש כמו קמה שעומדת על עמדה וקיומה ונצבת במעמד קיום וחזק.

Le propos est le suivant : « les épis sur pied » désignent les attributs émotionnels (midot) naturels de l'âme animale, qui relèvent de l'existence distincte (yech), semblables aux épis qui se tiennent à leur place et dans leur existence, fermement enracinés dans une posture de stabilité et de force.

4 וכך המדות הטבעיות הן חזקות בגוף בטבען ובתולדותן וצריך להכניען ולהשפילן בבחי' אתכפא ואתהפכא ולהניף עליהם חרמש להכריתן ולכלותן ולהפכן ממש לאין להיות ז' מדות הטבעיות שמנפש הבהמית.

Ainsi, les attributs émotionnels naturels sont puissants dans le corps, de par leur nature et dès la naissance. Il faut les soumettre et les humilier, selon le mode de la soumission et de la transformation (iskafya et is'hapcha), et lever sur eux une faucille pour les couper, les consumer et les réduire véritablement à néant : ce sont les sept attributs émotionnels naturels de l'âme animale.

ז' שבועות תספר לך. שתהיינה בטלות ונכללות במדות עליונות לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן בטלן באור א"ס ממש כמ"ש לך ה' כו'.

« Tu compteras pour toi (le'ha) sept semaines » : afin qu'elles soient annulées et incluses dans les attributs supérieurs : « À Toi (le'ha), Havaya, la grandeur et la puissance », etc., lesquels sont annulés dans la Lumière infinie elle-même, comme il est écrit : « À Toi, Havaya », etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] וכל קומה לפניך תשתחוה פי' קומה בחי' קמה תשתחוה לפניך ממש, ועי' בזה"ב [בזהר חלק ב'] תצוה קפ"ג א':

Et c'est là le sens de ce qui est écrit : « Et toute stature (komah) se prosternera devant Toi » : autrement dit, la « stature », le niveau du blé debout (kamah), « se prosternera véritablement devant Toi ». Voir le Zohar, partie II, Tetsavé, 183a.

5 ב וביאור הדבר הנה נודע מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שנמנו וגמרו שתלמוד גדול ממעשה ואמרו ע"פ וכל חפצים לא ישוו בה (במשלי ח' י"א) ואפי' [ואפילו] חפצי שמים.

2. Explication de la question : on sait, d'après l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie, qu'« ils votèrent et conclurent que l'étude est supérieure à l'action » ; et ils dirent, à propos du verset « Toutes les choses désirables ne sauraient lui être comparées » (Proverbes 8:11) : « même les désirs du Ciel ».

ובירושלמי (פ"ק [פרק קמא] דפאה) איתא מ"ד [מאן דאמר] שאפילו לדבר א' מן התורה אין כל המצות כדאי כו',

Et dans le Talmud de Jérusalem (premier chapitre de Pêa), on trouve l'opinion selon laquelle même une seule parole de Torah vaut davantage que toutes les mitsvot, etc. ;

וקרוב לזה הוא ברבות נח ס"פ ל"ה ועיין בסוף קהלת רבה בפסוק ויותר שהיה קהלת חכם.

et l'on trouve quelque chose de proche dans Midrash Rabbah, Noa'h, à la fin du chapitre 35 ; voir aussi à la fin de Kohelet Rabbah, sur le verset « Et, de plus, Kohelet était sage ».

אלא דבגמרא (פ"ק [פרק קמא] דמ"ק [דמועד קטן] ד"ט ע"ב) רמו קראי אהדדי כתיב וכל חפצים לא ישוו בה אפי' [אפילו]

Mais dans la Guemara (premier chapitre de Moed Katan, page 9b), ils mettent les versets en opposition : il est écrit « Toutes les choses désirables ne sauraient lui être comparées », même

חפצי שמים וכתוב וכל חפצך לא ישוו בה דמשמע חפצך ולא חפצי שמים, ומשני כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים וכאן במצוה שא"א כו',

les désirs du Ciel ; et il est écrit : « Tous tes désirs ne sauraient lui être comparés », ce qui semble indiquer « tes désirs », et non les désirs du Ciel. La Guemara répond : ici, il s'agit d'une mitsva qui peut être accomplie par d'autres ; là, d'une mitsva qui ne le peut pas, etc.

ועכ"פ [ועל כל פנים] מצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים מבטלין מפני תלמוד תורה ואפי' [ואפילו] כל המצות אינן כדאי אפי' [אפילו] לדבר א' מדברי תורה כדאיתא בירושלמי.

Quoi qu'il en soit, une mitsva qui peut être accomplie par d'autres est écartée au profit de l'étude de la Torah ; et même toutes les mitsvot ne valent pas une seule parole parmi les paroles de Torah, comme l'enseigne le Talmud de Jérusalem.

6 ולכאורה אינו מובן הלא ת"ת [תלמוד תורה] הוא העסק בפ"י וביאור המצוה כיצד תהיה עשייתה ולמה יגדל כח ומעלת העוסק בפ"י

Or, à première vue, cela ne se comprend pas : l'étude de la Torah ne consiste-t-elle pas à s'occuper de l'interprétation et de l'explication de la mitsva, c'est-à-dire de la manière dont elle doit être accomplie ? Pourquoi donc la puissance et le mérite de celui qui s'occupe de l'interprétation

וביאור המצוה יותר ממעשה המצוה עצמה להיות מבטלין מצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים כגון הפרשת תרומה ע"ד משל שאפשר ע"י שליח בשביל עסק התורה שיהיה לו פנאי לעסוק בהלכות תרומה ויהיה הוא עוסק בפ"י

et de l'explication de la mitsva seraient-ils supérieurs à l'accomplissement de la mitsva elle-même, au point que l'on écarte une mitsva qui peut être accomplie par d'autres — comme, par exemple, la séparation de la terouma, qui peut être effectuée par un mandataire — pour s'occuper de l'étude de la Torah, afin d'avoir le loisir d'étudier les lois de la terouma et de s'occuper soi-même de son interprétation ?

וביאור המצוה והמצוה תיעשה ע"י אחרים. אך הענין הוא כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אם אין חכמה אין יראה אם אין יראה אין חכמה.

et de l'explication de la mitsva, tandis que la mitsva elle-même serait accomplie par d'autres ? Mais la question s'éclaire à la lumière de l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : « S'il n'y a pas de sagesse, il n'y a pas de crainte ; s'il n'y a pas de crainte, il n'y a pas de sagesse. »

7 וצריך להבין איך להתחיל. ויובן ענין זה בהקדים לבאר כי הנה נודע שבחיות ואור א"ס המחיה ומהוה את כל העולמות מריש כל דרגין כו'

Et il nous faut comprendre par où commencer. Cette question s'éclairera en expliquant d'abord que, comme on le sait, dans la force vitale et la Lumière infinie (Or Ein Sof) qui donne vie à tous les mondes et les fait advenir, depuis le sommet de tous les degrés, etc.,

יש ב' בחי' הא' הוא בחי' ממלא כל עלמין להיות החיות מלובש וממולא תוך עלמין ממש ע"י ריבוי השתלשלות בדרך עילה ועלול וצמצוצים רבים וירידת המדרגות ממדרגה למדרגה.

il existe deux niveaux. Le premier est le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin) : la force vitale est alors véritablement revêtue et présente au sein des mondes, grâce à de nombreuses [étapes de] l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), selon le mode de cause à effet, à travers de nombreux tsimtsoumim, et par la descente des niveaux, de degré en degré.

8 ומבשרי אחזה כמו התלבשות השכל במדות ומדות במחשבה ומחשבה בדיבור שיורד ומשתלשל מדרגה אחר מדרגה עד שנעשה מחשבה דיבור ומעשה וד' חושים ראייה שמיעה כו'.

Et « de ma chair je vois » : ainsi, l'intellect s'investit dans les attributs émotionnels (midot), les attributs émotionnels dans la pensée, et la pensée dans la parole ; celle-ci descend et se déploie selon un enchaînement, degré après degré, jusqu'à devenir pensée, parole et action, ainsi que les quatre sens : la vue, l'ouïe, etc.

והחיות השורה במוח ולב ומלב מתפשט לכל האיברים שמקבלים לפי מזגם ותכונתם להיות זה ראש וזה רגל כו'.

Et la force vitale qui réside dans le cerveau et le cœur, puis se répand du cœur dans tous les membres, lesquels la reçoivent selon leur constitution et leur nature, de sorte que celui-ci soit une tête et celui-là un pied, etc.

9 וכל זה הוא דרך וסדר ההשתלשלות. להיות מתפשט כח הנפש וחיותו ממולא בכל הגוף שיהיו איברי הגוף ממולאים מכח וחיות הנמשך אליהם ומקבלים כל אחד לפי מזגו ותכונתו ואין זה

Tout cela relève de la voie et de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) : la puissance de l'âme et sa force vitale se répandent et emplissent tout le corps, de sorte que les membres du corps soient remplis de la puissance et de la force vitale qui leur sont transmises, chacun les recevant selon sa constitution et sa nature. Et cela n'est

אלא בבחי' התפשטות כחות הנפש כי הנפש עצמה אין לה בחי' התחלקות לכמה כחות פרטים אלא שכל הכחות כלולים ומתאחדים ואין עולים בשם כח פרטי כלל.

qu'au niveau du déploiement des puissances de l'âme. Car l'âme elle-même ne comporte aucune division en plusieurs puissances particulières ; au contraire, toutes les puissances y sont incluses et unies [en elle], et ne sont nullement désignées comme une puissance particulière.

אך מ"מ הכחות ההם וראשיתם כח החכמה והשכל שמתפשט מהנפש הוא נמשך מעצמיות הנפש עצמה שלכך נקרא נפש המשכלת ע"ש כח השכל שמתפשט ממנה שהוא ראש ועיקר לכל הכחות כולם.

Néanmoins, ces puissances, et la première d'entre elles — la puissance de 'Hokhma (sagesse) et l'intellect qui se déploient à partir de l'âme — proviennent de l'essence même de l'âme. C'est pourquoi on l'appelle « l'âme intellectuelle » (néfesh hamaskélet), en référence à la puissance intellectuelle qui se déploie à partir d'elle et qui est la tête et le principal de toutes les puissances.

שעם היות שאין בנפש גילוי כח השכל פרטי מיוחד בפני עצמו. מ"מ מאחר שהתפשטות כח השכל המפשט מהנפש גם קודם התפשטותו הי' [היה] כלול בנפש אלא שהיה בנפש בהעלם.

Car, bien qu'il n'y ait dans l'âme aucune révélation d'une puissance intellectuelle particulière, distincte à part, néanmoins, puisque le déploiement de la puissance intellectuelle qui se répand à partir de l'âme était déjà inclus dans l'âme avant même son déploiement, il n'y était présent que de manière cachée,

10 והתפשטות הוא שיצא מההעלם אל הגילוי הרי היא מעצמיות הנפש. ולכך גם אחר ההתפשטות בבחי' גילוי כח שכל פרטי בפ"ע [בפני עצמו] הרי הוא מתאחד עם הנפש ממש עד שנקרא הנפש על שמו נפש המשכלת.

Et cette extension consiste à sortir de l'état caché pour se révéler ; elle provient donc de l'essence même de l'âme. Ainsi, même après cette extension, lorsqu'un pouvoir intellectuel particulier se révèle en tant que tel, il demeure véritablement uni à l'âme, au point que l'âme est appelée de son nom : « l'âme intellectuelle ».

11 וככה ככל המשל הזה הוא ענין בחי' השתלשלות החיות מאור א"ס ב"ה להחיות כל העולמות בחי' ממלא כל עלמין.

Et c'est précisément ainsi, tout à fait comme dans cette parabole, qu'il faut comprendre l'enchaînement descendant de la force vitale depuis la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, pour donner vie à tous les mondes : le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin).

כי הנה כתיב אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים, פי' לבדך

Car il est écrit : «Toi, Tu es Havaya, Toi seul ; Tu as fait les cieux, les cieux des cieux.» Le sens de «seul»

שהוא לבדו ית' יחיד ומיוחד דלאו דאית לך צדק ידיעא וכו' ולא מכל אינון מדות איהו כלל אלא מ"מ אתה עשית את השמים כו'.

est qu'Il est, Lui seul, béni soit-Il, unique et singulier : «non pas que Tu aies une justice connue», etc., et Il n'est nullement l'une de ces attributs. Pourtant, malgré cela, «Tu as fait les cieux», etc.

דהיינו התפשטות גדולת א"ס ב"ה למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. שאין זה

C'est-à-dire l'extension de la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, vers le haut sans fin et vers le bas sans limite. Car cela n'est pas

אלא בבחי' התפשטות בלבד בבחי' הארה וזיו כי מלכותך מלכות כל עולמים ואין זה אלא בחי' שם

autre chose qu'une simple extension, un rayonnement et un éclat ; car «Ta royauté est la royauté de tous les mondes», et cela ne relève que du niveau d'un nom,

כמאמר ונזכיר שמך דהיינו כמו שם האדם שיקראו לו בשמו והוא עונה ופונה אל הקורא אותו.

comme il est dit : «et nous mentionnerons Ton nom» ; c'est-à-dire comme le nom d'une personne, par lequel on l'appelle, et auquel elle répond en se tournant vers celui qui l'appelle.

12 וכך כתיב וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שפונה ונמשך ממנו חיות אל הברואים והוא יחיד חי העולמים

מלך פי' שהוא עצמו ית' יחיד ומיוחד לבדו רק חי העולמים

Ainsi est-il écrit : «Havaya se tourna vers Hevel et vers son offrande» : Il se tourne, et une force vitale est attirée de Lui vers les créatures. Et Il est « Unique, Vie des mondes, Roi » : c'est-à-dire que Lui-même, béni soit-Il, est unique et seul ; seul « Vie des mondes »,

דהיינו חיות וקיום העולמות הוא מבחי' מלך כו', והנה המשכה והתפשטות זו היא כסדר המדרגות ממדרגה למדרגה

c'est-à-dire que la force vitale et l'existence des mondes proviennent du niveau de « Roi », etc. Or, cette attraction et cette extension suivent l'ordre des niveaux, de niveau en niveau.

כי בעולם האצ"י איהו וחיוהי חד שאור א"ס ב"ה מיוחד שם ביחוד גמור כמו עד"מ התאחדות נפש המשכלת עם כח השכל המתפשט ממנה כנ"ל

Car, dans le Monde d'Atsilout (Émanation), « Lui et Ses forces vitales sont un » : la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, y est unie d'une unité parfaite, comme, à titre d'analogie, l'union de l'âme qui comprend avec la faculté intellectuelle qui émane d'elle, comme mentionné plus haut.

(כי אצילות הוא בחי' חכמה שע"ז נאמר כולם בחכמה עשית וכמ"ש בע"ה [בעץ חיים] שמ"ז פ"ג [פרק ג']), וע"ז נאמר גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ולתבונתו אין מספר ואח"כ בעולם השרפים אלף אלפין ורבוא רבבן כו'

(Car Atsilout est le niveau de 'Hokhma, dont il est dit : « Tu les as tous faits avec sagesse ('Hokhma) », comme il est écrit dans Etz Chaim, Sha'ar 47, chapitre 3.) C'est à ce sujet qu'il est dit : « Grand est Havaya et très loué, et Sa grandeur est insondable », « et à Son intelligence, il n'est pas de nombre ». Puis, dans le monde des Séraphins : « mille milliers et des myriades de myriades », etc. ;

ומ"מ היש מספר לגדודיו כו'. ומשם יפרד יותר להיות מונה מספר לכוכבים וכתוב המוציא במספר צבאם.

et pourtant, « y a-t-il un nombre à Ses troupes ? », etc. De là, la séparation s'accroît encore, au point qu'Il « compte le nombre des étoiles », et il est écrit : « Celui qui fait sortir leur armée en nombre ».

המוציא לשון המוציא מרה"י [מרשות היחיד] לרה"ר [לרשות הרבים] כי רה"י [רשות היחיד] הוא עולם האצילות איהו וחיוהי חד ומשם יפרד בריבוי התחלקות המדרגות מעולם עד עולם להיות בחי' רה"ר [רשות הרבים] טורי דפרודא, ומ"מ מרוב אונים ואמ"ץ כח איש

« Celui qui fait sortir » (hamotzi) est l'expression employée pour désigner celui qui transporte d'un domaine privé à un domaine public : car le domaine privé est le Monde d'Atsilout, [où] « Lui et Ses forces vitales sont un » ; de là, tout se divise, par la multiplication considérable des niveaux d'un monde à l'autre, jusqu'à devenir le niveau du domaine public, « les montagnes de la séparation ». Et pourtant, « par l'immensité de Sa puissance et la vigueur de Sa force, chacun

לא נעדר פי' שלא נעדר מבחי' ביטול שזהו כלל בכל סטרא דקדושה ואפי' [ואפילו] במדרגות תחתונים נמשך בחי' ביטול היש בכל עולם לפי מדרגתו. וכ"ז [וכל זה] הוא בחי' הא' שהוא בחי' ממלא כל עלמין כסדר השתלשלות המדרגות:

n'est absent » : c'est-à-dire qu'aucun niveau d'annulation de soi (bitoul) ne manque ; car c'est une règle valable dans tout le domaine de la sainteté, et même dans les niveaux inférieurs, l'annulation du yesh (existence propre) se prolonge, dans chaque monde selon son niveau. Tout cela constitue le premier niveau, celui de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), selon l'ordre de l'enchaînement descendant des niveaux.

13 ג אך הבחי' הב' הוא בחי' סוכ"ע דהיינו שסובב ומקיף כלהו עלמין בהשוואה א' השוה ומשוה כו'.

3. Mais le second niveau est celui de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) : elle encercle et entoure tous les mondes également, d'un seul tenant, « égale et rendant égaux », etc.

והמשכה זו היא בבחי' מקיף והעלם בלבד ואינה באה לידי גילוי פנימי במוח ולב האדם דלית מחשבה תפיסא ביה כלל

Cet influx ne se manifeste que sous la forme d'un entourant (makif) et d'un état caché ; il ne parvient pas à une révélation intérieure dans l'esprit et le cœur de l'homme, car « aucune pensée ne peut Le saisir, absolument » ;

כי המשכה זו היא מעצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין ואני ה' לא שניתי ואין ערוך לך וכטיפה מים אוקיינוס כו'.

car cet influx provient de l'essence de la Lumière infinie, béni soit-Il, qui est au-delà des limites des mondes ; et « Moi, Havaya, Je n'ai pas changé », et « rien ne peut Vous être comparé », et comme une goutte d'eau [par rapport à] l'océan, etc.

14 ואין כח בשום נברא שהוא מחודש מאין ליש להכיל גילוי אור זה שלא יתבטל במציאות ממש.

Et aucune créature, qui est nouvellement amenée à l'existence, du néant à l'être, n'a le pouvoir de contenir la révélation de cette lumière sans être véritablement annulée hors de l'existence.

רק מ"מ ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דאע"ג [דאף על גב] דאיהו לא חזי מזליה חזי גבי דניאל והאנשים אשר היו עמו

Cependant, nos Sages, de mémoire bénie, ont néanmoins dit que « bien qu'il ne voie pas, son mazal voit », à propos de Daniel et des hommes qui étaient avec lui,

כדכתיב וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו אבל חרדה גדולה נפלה עליהם.

comme il est écrit : « Et moi seul ai vu la vision, et les hommes qui étaient avec moi ne l'ont pas vue ; mais une grande terreur s'abattit sur eux. »

15 ואמרו בגמרא מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעית משום דמזלייהו חזו. פ"י מזלייהו מלשון יזל מים מדליו שהוא לשון המשכה ומזל הוא המפעיל וממשיך המשכה ההיא.

Et ils ont dit dans la Guemara: « Puisqu'ils n'ont rien vu, pourquoi ont-ils été effrayés ? Parce que leur mazal a vu. » Le sens de « leur mazal » (mazlayhou) vient de l'expression « L'eau coulera (yizal) de ses seaux », qui désigne un écoulement vers le bas ; le mazal est ce qui provoque cet écoulement et le fait descendre.

והיינו הנשמה שלמעלה שאינה מלובשת בגוף כי לא כל הנשמה מלובשת רק הארה והתפשטות ממנה וכל עצמיות הנשמה חופפת עליו מלמעלה

Et c'est l'âme qui se trouve au-dessus, celle qui n'est pas revêtue dans le corps ; car l'âme entière n'est pas revêtue en lui : seule une radiance et une extension de celle-ci le sont, tandis que l'essence entière de l'âme plane au-dessus de lui,

והוא נקרא בשם מזל שממנה ניזל השפעה להתפשטות הנשמה המלובשת בגוף ובכח"י מזלייהו דחזו נפלה עליהם חרדה גדולה.

et elle est appelée mazal, car de là l'influence s'écoule (nizal) vers l'extension de l'âme revêtue dans le corps. Et c'est au niveau de « leur mazal », qui vit, qu'« un grand tremblement s'abattit sur eux ».

כי דניאל שראה את המראה שנתפסה בכח השגתו לא נפל עליו אימה ופחד אבל האנשים אשר היו עמו מאחר שלא היה בכח השגתם להכיל את המראה

Car Daniel, qui vit la vision, laquelle fut saisie par sa faculté de compréhension, ne fut pas saisi d'effroi ni de crainte ; mais les hommes qui étaient avec lui, puisque leur faculté de compréhension n'était pas en mesure de contenir la vision,

אלא בבחי' מזליהו שהוא למעלה מן ההשגה כי השגה הוא מבחי' התפשטות הנפש בגוף האדם בהתלבשותה במוחו ומוח שכלם היה קטן מהכיל את המראה לכך נפל עליהם חרדה גדולה.

si ce n'est au niveau de leur mazal, qui est au-dessus de la compréhension (car la compréhension relève de l'extension de l'âme dans le corps de l'homme, lorsqu'elle est revêtue dans son cerveau, et le cerveau de leur intellect était trop petit pour contenir la vision); c'est pourquoi un grand tremblement s'abattit sur eux.

16 וכך הוא בענין גילוי אור א"ס בבחי' מזל שהוא הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף לפי שאין גילוי זה בא לידי התלבשות להיות נתפס ונקלט במוח שכלו לכך תפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה,

Il en va de même pour la révélation de la Lumière infinie au niveau du mazal, qui est l'âme au-dessus de son investiture dans le corps : puisque cette révélation ne vient pas s'investir de manière à être saisie et assimilée par l'intellect du cerveau, elle fait tomber sur lui crainte, effroi et grand tremblement.

(ועמ"ש במ"א ע"פ האזינו ענין מזליה שהוא בחי' אין שלמעלה מהחכמה והשתא א"ש [אתי שפיר] דבחי' סובב יוכל להתגלות לבחי' מזל).

(Et voir ce qui est écrit ailleurs, à propos du verset «Prêtez l'oreille» (Ha'azinu), sur la notion de «son mazal» : il est le niveau de ayin (néant), au-dessus de 'Hokhma. On comprend alors bien que le niveau de sovev puisse se révéler au niveau du mazal.)

ועל יראה גדולה כזו שהיא למעלה מההשגה במוח שכלו רק בבחי' מזליהו אמרו אם אין חכמה אין יראה.

Et à propos d'une telle grande crainte, qui dépasse la compréhension de l'intellect et se trouve seulement au niveau de «leur mazal», ils ont dit : «S'il n'y a pas de sagesse, il n'y a pas de crainte.»

וכמ"ש ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה כו' שלהיות גילוי זה בבחי' מזליהו עד שתפול עליו אימה ופחד הוא ע"י עסק התורה דאורייתא מחכמה נפקת והוי' בחכמה כו'

Comme il est écrit : «Et Havaya nous a ordonné d'accomplir tous ces statuts, afin d'être dans la crainte», etc. : cette révélation au niveau de «leur mazal», jusqu'à faire tomber sur lui crainte et effroi, s'obtient par l'étude de la Torah, car «la Torah émane de 'Hokhma» et «Havaya, par la sagesse ('Hokhma)», etc. ;

שאור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בחכמה כח מ"ה [מה] בחי' ביטול שאין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במה שבטל כו', (ועמ"ש מזה בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את יעו"ש [יעו"ש]).

car la Lumière infinie, béni soit-Il, repose et se révèle dans 'Hokhma, koach mah («la force du "quoi"»), qui est le niveau de l'annulation de soi (bitoul) ; car la Lumière infinie, béni soit-Il, ne repose et ne se révèle que dans ce qui est annulé, etc. (Et voir ce qui est écrit à ce sujet dans la paracha de Va'eschanan, dans le maamar commençant par «Et tu aimeras...» ; voir là-bas.)

והיינו התורה שהיא חכמתו ית' ממש והוא וחכמתו אחד כי הוא המדע והוא היודע כו'.

Et c'est là la Torah, qui est véritablement Sa sagesse, béni soit-Il ; Lui et Sa sagesse ne font qu'un, car «Il est la connaissance et Il est celui qui connaît», etc.

ועיקר גילוי זה למעלה במקור התורה שהיא בחי' חכמה עילאה היא בבחי' מזל שמזיל וממשיך השפעה מגילוי זה להתפשטות התורה שלפנינו המלוכשת בג שמיות.

Et le lieu principal [de] cette révélation en haut, à la source de la Torah, qui est le niveau de la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ila'a), se trouve au niveau du mazal, qui fait découler et transmet l'influence de cette révélation jusqu'à son déploiement dans la Torah qui est devant nous, revêtue de matérialité.

והנה תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא כו' וישראל נקי' חיילין דאורייתא בזהר (ר"פ במדבר קי"ז ב') ע"פ שאו את ראש בני ישראל כו'

Or, «trois liens sont liés l'un à l'autre : Israël à la Torah», etc. ; et Israël est appelé «les armées de la Torah» dans le Zohar (au début de la paracha de Bamidbar, 117b), à propos du verset «Faites le dénombrement des enfants d'Israël», etc. ;

כי ס"ר אותיות התורה הן שורש ומקור ס"ר נשמות ישראל כל אות שורש ומקור נשמה אי כו',

Car les six cent mille lettres de la Torah sont la racine et la source des six cent mille âmes d'Israël, chaque lettre étant la racine et la source d'une âme, etc.

ובעסק התורה למטה תעורר שורש נשמתו למעלה בחי' מזל להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה המלוכש בחכמה עילאה מקור התורה ששם יסודתה של הנשמה בהררי קדש

Et par l'étude de la Torah ici-bas, il éveillera la racine de son âme là-haut, le niveau du mazal, afin de faire descendre la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est revêtue dans la 'Hokhma suprême, source de la Torah, là où «les fondements de l'âme sont sur les montagnes saintes» ;

להיות נמשך בחי' גילוי זה בבחי' מזלא שרש הנשמה למעלה ותפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה מפני גילוי אור ה' א"ס ב"ה ממש בבחי' מזליהו דחזו.

afin que cette révélation soit attirée au niveau du mazal, la racine de l'âme là-haut, et que l'effroi, la crainte et un grand tremblement s'abattent sur lui, du fait de la révélation même de la lumière de D.ieu, l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, au niveau de «leur mazal vit».

(ועמ"ש מזה בד"ה וזאת המצוה אשר צוה ובד"ה כי תצא. ועו"ל [ועוד יש לומר] בענין זה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפ' בשלח ע"פ וייראו העם את ה' ויאמינו בה' שיש ב' שמות ב"ג מדות הרחמים ופסיק טעמא בינייהו ובחי')

(Voyez ce qui est écrit à ce sujet dans le discours qui commence par «Et voici le commandement que [Havaya] a ordonné», ainsi que dans celui qui commence par «Lorsque tu sortiras». On peut aussi expliquer cette question selon ce qui est écrit dans la paracha Bechala'h, à propos du verset : «Le peuple éprouva de la crainte devant Havaya et il crut en Havaya» : il y a deux Noms dans les Treize Attributs de miséricorde, séparés par une pause dans la cantillation ; et le niveau de

שם הוי"ה המהוה השתלשלות העולמות ממנו נמשך היראה שיראה הוא ע"י גילוי כמו והנורא בתוספת וי"ו משא"כ בבחי' שם הוי"ה שלמעלה מהשתלשלות סובב כל עלמין נאמר רק ויאמינו אבל לא שיומשך משם בחי' יראה.

le Nom Havaya qui fait exister l'enchaînement descendant des mondes : c'est de lui que la crainte est attirée, car la crainte vient par une révélation, comme dans «et le redoutable» (vehanora), avec l'ajout d'un vav ; tandis que, pour le niveau du Nom Havaya qui est au-dessus de l'enchaînement descendant, le sovev kol almin, il est seulement dit «et ils crurent», mais non qu'un niveau de crainte soit attiré de là.

וזה היה קודם מ"ת [מתן תורה] אבל מ"ת [מתן תורה] הוא ויצונו כו' ליראה פי' שעייז יומשך גילוי שם הוי' סוכ"ע ג"כ שיהי' [שיהיה] מזה ממש בחי' יראה.

Cela eut lieu avant le Don de la Torah ; mais le Don de la Torah, c'est «Il nous a ordonné», etc., «d'éprouver de la crainte». Cela signifie que, par ce moyen, la révélation du Nom Havaya du sovev kol almin sera également attirée, de sorte qu'il en résultera effectivement un niveau de crainte.

ואיך הוא זהו ע"י מזליהו דחזי בשרש התורה שהיא ג"כ מבחי מזלא עילאה כמ"ש באדרא דנשא קל"ד
א' כפי הכל תלוי במזל אפי' [אפילו] ס"ת [ספר תורה] בהיכל כו'

Et comment cela se produit-il? Par «leur mazal voit», dans la racine de la Torah, qui relève elle aussi du niveau du mazal suprême (mazala ila'a), comme il est écrit dans l'Idra de Nasso, 134a, à propos de «Tout dépend du mazal, même un rouleau de la Torah dans l'Arche», etc.,

וכנזכר לעיל דהיינו שמזיל וממשיך ההשפעה לתורה שלפנינו כו', ונמצא יש ב' בחי' יראה הא' יראה
תתאה הב' יראה עילאה ע"ד דמזליהו חו'

et comme cela a été mentionné plus haut: c'est-à-dire qu'il fait s'écouler l'influx et l'attire jusqu'à la Torah qui se trouve devant nous, etc. Il s'ensuit qu'il existe deux niveaux de crainte: le premier, la crainte inférieure (yirah tata'a); le second, la crainte supérieure (yirah ila'a), à la manière de «leur mazal vit».

ולכן אין מבטלין ת"ת [תלמוד תורה] למצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים דכיון שתכלית התורה הוא
ויצונו כו' ליראה כו', ועיקר התגלות יראה עילאה הוא ע"י התורה כי אם אין חכמה אין יראה)

C'est pourquoi on ne suspend pas l'étude de la Torah pour accomplir une mitsva que d'autres peuvent accomplir; car, puisque le but de la Torah est «Il nous a ordonné», etc., «d'être dans la crainte», etc., et que la révélation essentielle de la crainte supérieure s'opère par la Torah — car «sans sagesse, il n'y a pas de crainte».

(ועמ"ש עוד מענין עסק התורה בד"ה כי ביום הזה יכפר בפי אחרי בפי והיו הדברים האלה אשר אנכי
מצוך היום כו' ע"ש).

(Voyez aussi ce qui est écrit sur l'étude de la Torah dans le discours commençant par «Car en ce jour, il fera expiation», dans la paracha d'A'harei, à propos de «Et ces paroles que Je t'ordonne aujourd'hui seront», etc.; voyez là-bas.)

אמנם למצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים מבטלין ת"ת [תלמוד תורה] דאל"כ [דאם לא כן] הרי אם אין
יראה תתאה אין חכמה כו' וכשמבטל המ"ע [המצוות עשה] הרי פורק יראה כו'.

Cependant, on suspend l'étude de la Torah pour une mitsva que d'autres ne peuvent accomplir; autrement, s'il n'y a pas de crainte inférieure, il n'y a pas de sagesse, etc.; et lorsqu'il néglige le commandement positif, il rejette la crainte, etc.

ועיקר יראה עילאה זו איתא בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ וישב ופ' אחרי שהוא נמשך מגבורה דעתיק יראה גימ' [גימטריא] גבורה והוא המלוכש במו"ס [במוחא סתימאה] שמשם המשכת בחי' מזלא שהוא מקור המשפיע לתורה שלפנינו דמחכמה נפקת.

L'essence de cette crainte supérieure est expliquée dans le Ramaz, au début de la paracha de Vayéchev et dans la paracha d'A'harei : elle découle de la Guevoura d'Atik — yira, « crainte », a la même valeur numérique que guevoura —, laquelle est revêtue dans le Mo'ha Stima'a (le cerveau caché). C'est de là que provient le niveau du mazal, source de l'influx qui atteint la Torah que nous étudions, laquelle « émane de 'Hokhma ».

17 וע' באגה"ק [באגרת הקודש] כשהאדם עוסק בתורה דיוקנו עוסק למעלה בתורה היינו התקשרות מזלי' [מזליה] של הנשמה במקור התורה ועי"ז נמשך יראה עילאה הנ"ל.

Et voyez dans Iggeres HaKodesh: «Lorsque quelqu'un s'adonne à la Torah, son image (deyokno) s'adonne à la Torah en haut»: c'est-à-dire le lien du mazal de l'âme avec la source de la Torah; par là, la crainte supérieure mentionnée plus haut est attirée vers le bas.

עוד יש לבאר ענין זה באופן אחר קצת והוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בענין שרש העבודה ומצות תלמוד תורה והוא שהנשמה עצמה היא למעלה מהחכמה עד שהחכמה וכ"ש [וכל שכן] שאר בחי' הנפש בינה ודעת וז' מדות הם

On peut encore expliquer cette idée d'une manière quelque peu différente, selon ce qui est écrit au sujet de la racine du service [divin] et de la mitsva de l'étude de la Torah: l'âme elle-même se situe au-dessus de 'Hokhma, si bien que 'Hokhma, et à plus forte raison les autres niveaux de l'âme — Bina, Daat et les sept attributs émotionnels (midot) — sont

רק בחי' כלים לעצמיות הנשמה שהיא למעלה מהשכל, ועד"ז ויותר מזה לאין קץ שאור א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מהחכמה

seulement au niveau de réceptacles pour l'essence de l'âme, qui est au-dessus de l'intellect. De même, et infiniment plus encore, la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, est infiniment au-dessus de 'Hokhma;

אלא שמ"מ שורה ומתייחד בחכמה ואורייתא מחכמה נפקת הרי יש בה השראת אור א"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה וע"י התקשרות שכל האדם בחכמה שבתורה ע"י יהיה ג"כ גילוי אור א"ס שלמעלה מהחכמה mais néanmoins, Il réside dans 'Hokhma et s'unit à elle, et «la Torah émane de 'Hokhma»; ainsi, la Lumière infinie, béni soit-Il, qui est au-dessus de 'Hokhma, y réside. Et, par le lien de l'intellect d'une personne avec la sagesse ('Hokhma) qui se trouve dans la Torah, il y aura également une révélation de la Lumière infinie qui est au-dessus de 'Hokhma,

שהוא שורה בחכמה שבתורה יהיה גילוי ממנו לבחי' הנשמה שלמעלה מהחכמה כו' שהחכמה מתאחדת עם הנשמה אף שהנשמה עצמה היא למעלה מהחכמה כנ"ל.

qui réside dans la sagesse de la Torah : elle se révélera au niveau de l'âme qui se situe au-dessus de 'Hokhma, etc. ; car 'Hokhma s'unit à l'âme, bien que l'âme elle-même se situe au-dessus de 'Hokhma, comme mentionné plus haut.

18 ולכן ע"י עסק התורה שהוא התקשרות שכל האדם בחכמתו של הקב"ה ע"י גם עצמיות הנשמה שלמעלה מהחכמה והשכל

C'est pourquoi, par l'étude de la Torah — qui établit le lien entre l'intellect de l'homme et la sagesse du Saint béni soit-Il —, même l'essence de l'âme, qui est au-dessus de 'Hokhma et de l'intellect,

תתכלל ממש בעצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה גם מהחכמה עילאה כו' וכמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ ולא תשבית מלח.

sera véritablement incluse dans l'essence de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est au-dessus même de la 'Hokhma suprême, etc. Cela est expliqué en détail dans le commentaire du verset «Tu ne supprimeras pas le sel».

וזהו אם אין חכמה אין יראה דא"א להיות גילוי זה במזליהו ועצמיות הנשמה שממנו נמשך היראה עילאה הנ"ל אא"כ [אלא אם כן] ע"י התקשרות שכל האדם בחכמה שבתורה משום דהוי' בחכמה וכנ"ל ממשל קריאת שם נפש המשכלת:

Et c'est là le sens de «Sans sagesse, il n'y a pas de crainte»: cette révélation ne peut se produire dans «leur mazal» ni dans l'essence de l'âme, d'où découle la crainte supérieure mentionnée plus haut, si ce n'est par le lien entre l'intellect de l'homme et la sagesse de la Torah, car «Havaya [est] dans la sagesse ('Hokhma)»; comme cela a été évoqué plus haut à partir de l'analogie du nom donné à l'âme intellectuelle :

19 ד אך כדי לבוא למעלה ומדרגה זו להמשיך בחי' חכמה עילאה מקור התורה שבה מלובש אור א"ס ב"ה

4. Mais, pour parvenir à cette hauteur et à ce niveau, il faut faire descendre le niveau de la 'Hokhma supérieure, source de la Torah, dans laquelle est revêtue la Lumière infinie (Or Ein Sof), bény soit-II,

ממש ומיוחדת עמו ביחוד גמור להיות גילוי זה למטה בעסק התורה שלפנינו המלובשת בגשמיות בבחי' יראה וחרדה גדולה ע"ז אמרו אם אין יראה אין חכמה.

elle-même, et qui est unie à Lui d'une unité absolue, afin que cette révélation se manifeste ici-bas, dans l'étude de la Torah qui est devant nous, revêtue de matérialité, sous la forme de la crainte et d'un grand tremblement. C'est à ce sujet qu'ils ont dit : «S'il n'y a pas de crainte, il n'y a pas de sagesse.»

20 והיא בחי' יראה תתאה בקיום המצות מעשיות בפועל ממש. כי הנה המצות הן מצות המלך ובקיומם מקיים שום

Et c'est le niveau de la crainte inférieure, dans l'accomplissement effectif, par des actes concrets, des mitsvot pratiques. Car les mitsvot sont les commandements du Roi, et en les accomplissant, on réalise : « Tu établiras certainement un roi sur toi-même »

תשים עליך מלך ויראה זו היא הכנה להמשיך על ידה גילוי אור א"ס ממש המלובש בחי'ע [בחכמה עילאה] שע"י עסק התורה.

Et cette crainte est une préparation qui permet d'attirer la révélation de la véritable Lumière infinie (Or Ein Sof), revêtue dans la 'Hokhma supérieure, révélation qui vient par l'étude de la Torah.

21 וזהו קדשנו במצותיך תחלה ואח"כ ותן חלקנו בתורתך. והענין כי פ' קדשנו הוא לשון קידושין ואירוסין וכמ"ש וארשתיך לי לעולם והיינו ע"י המצות.

Et telle est [la signification de] «Sanctifie-nous par Tes commandements» d'abord, puis «accorde-nous notre part dans Ta Torah». L'explication est que «sanctifie-nous» (kadsheinu) est une expression de kiddouchin et de fiançailles, comme il est écrit : «Je te fiancerai à Moi pour toujours»; cela se fait par les mitzvot.

שכמו הקדושין הם ע"י שנותן הטבעת באצבע הכלה שהיא בחי' חיצונית בלבד ועי"ז היא מתקדשת לו ונקנית לו בביאה שהיא המשכה פנימית.

Car, de même que les kiddouchin se font lorsqu'il place l'anneau au doigt de la fiancée — ce qui n'est qu'un acte extérieur —, et que, par là, elle est consacrée à lui et lui est acquise par l'union, qui est une prolongation intérieure ;

כך המצות הגם שהם בחי' חיצוניות ולבושים להנפש מ"מ בהם ועל ידם נעשה בחי' קדושין להיות שום תשים עליך מלך בבחינת חיצונית והייתם קדושים לאלקים

de même pour les mitzvos: bien qu'elles soient extérieures et constituent des vêtements pour l'âme, néanmoins, c'est en elles et par elles que s'accomplit le niveau des kiddouchin: «Tu établiras assurément un roi au-dessus de toi» de manière extérieure, et «vous serez saints pour votre D.ieu» ;

ובזה ותן חלקנו בתורתך, בתורתך דייקא שתהא שורה ומתגלה המשכת ח"ע [חכמה עילאה] בבחי' פנימית בבחי' זיווג ויחוד ממש.

et c'est ainsi qu'il faut comprendre «accorde-nous notre part dans Ta Torah»: dans Ta Torah précisément, afin que la prolongation de la 'Hokhma supérieure réside et se révèle dans la dimension intérieure (pnimiyout), sous la forme d'une union véritable.

22 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ וביום חתונתו זה מ"ת [מתן תורה] שהיא בחי' חתונתו ממש, ולכן אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר אין לי

Et comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie, à propos du verset «et au jour de ses noces»: «c'est le Don de la Torah», qui constitue véritablement le niveau de Ses noces. C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: «Celui qui dit: "Je n'ai rien...

אלא תורה אפי' [אפילו] תורה אין לו כי א"א להמשיך בחי' התורה במקורה ושרשה שהיא ח"ע [חכמה עילאה] בבחי' פנימית בלי קדימת המצות בבחי' יראה תתאה בחי' חיצוני.

...si ce n'est la Torah", ne possède même pas la Torah»; car il est impossible de faire descendre la Torah depuis sa source et sa racine — la 'Hokhma suprême — de manière intérieure, sans que les mitsvot viennent d'abord, au niveau de la crainte inférieure, l'aspect extérieur.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שאחר שקיבל עליו עומ"ש [עול מלכות שמים] יקבל עליו עול מצות כי א"א להיות קיום אמיתי לקבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] שבפרש' [שבפרשת] ראשונה להיות עייז ודברת בם בשבתך בביתך כו' כ"א עייז עול מצות המלך שהם בחי' קדושין כנ"ל:

Et c'est là le sens de ce qu'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : après avoir accepté sur lui le joug de la royauté céleste, qu'il accepte sur lui le joug des mitsvot. Car l'acceptation du joug de la royauté céleste dans la première section [du Chéma] ne peut être véritablement mise en pratique, de sorte qu'elle permette de réaliser «tu en parleras lorsque tu seras assis dans ta maison», etc., que par le joug des commandements du Roi, qui sont du niveau des kiddouchin, comme mentionné plus haut.

23 אך הנה כ"ז [כל זה] הוא דרך וסדר העבודה להקדים יראה תתאה בקיום המצות תחלה אם אין יראה אין חכמה.

Or, tout cela constitue la voie et l'ordre du service divin : commencer par la crainte inférieure, dans l'accomplissement des mitsvot, en premier lieu : « S'il n'y a pas de crainte, il n'y a pas de sagesse. »

ואח"כ אם אין חכמה אין יראה דהיינו המשכת ח"ע [חכמה עילאה] בעסק התורה שבה מלובש ומיוחד יחוד אור א"ס ב"ה עד שתפול עליו אימה ופחד בבחי' מזליהו.

Puis vient : « S'il n'y a pas de sagesse, il n'y a pas de crainte » : c'est-à-dire l'effusion de la 'Hokhma supérieure par l'étude de la Torah, en laquelle la Lumière infinie, béni soit-Il, est revêtue et unie dans l'unité, jusqu'à ce que l'effroi et la crainte s'abattent sur lui au niveau de « leur mazal ».

24 וסדר העבודה זו היא שייכא אחר שכבר ניתנו תורה ומצות לישראל. אבל בשעת מ"ת [מתן תורה] שעדיין לא היו ישראל מצווים על המצות מאין היתה המשכת התורה ח"ע [חכמה עילאה] בגילוי א"ס ב"ה ממש.

Cet ordre du service divin s'applique après que la Torah et les mitsvot eurent déjà été données à Israël. Mais, au moment du Don de la Torah, alors qu'Israël n'avait pas encore reçu l'ordre d'accomplir les mitsvot, d'où venait la descente de la Torah, la 'Hokhma suprême, avec la révélation de l'Infini même, béni soit-Il ?

אך עייז נאמר וירד ה' על הר סיני שהיתה אתערותא דלעילא ברצון ית' מאליו ולצורך שעה.

Mais à ce sujet, il est dit : « Havaya descendit sur le mont Sinai » : il y eut un éveil d'en haut, par Sa volonté, béni soit-Il, de Sa propre initiative et pour les besoins du moment.

רק שמ"מ ישראל הבינו מעצמם שא"א להיות קביעות זו לדורות אלא ע"י קיום המצות ולכך

Néanmoins, Israël comprit de lui-même que cette révélation ne pouvait devenir permanente pour les générations que par l'accomplissement des mitsvot. C'est pourquoi

הקדימו נעשה לנשמע שא"א להיות נשמע הוא המשכת התורה בבחי' פנימית אלא ע"י נעשה בחי' עשיית המצות להיות כלים ומשכן להשראה והמשכה זו.

ils firent précéder « nous ferons » à « nous entendrons » : car « nous entendrons », c'est-à-dire la descente de la Torah dans sa dimension intérieure, ne pouvait avoir lieu que par « nous ferons », c'est-à-dire l'accomplissement des mitsvot, afin qu'elles soient des réceptacles et une demeure pour cette présence et cette descente.

25 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] מי גילה רז זה כו' שהיה באמת בחי' רז שהוא בחי' העלם שהרי הגילוי היה בהמשכת התורה בלי קדימת המצות. אלא שישראל הבינו הסוד שהיה בהעלם:

Et c'est là [le sens de] ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Qui a révélé ce secret ? », etc. Car c'était véritablement un secret, c'est-à-dire une chose cachée, puisque la révélation s'est produite par l'émanation de la Torah, sans que les mitsvot l'aient précédée ; mais Israël comprit le secret qui était caché.

26 ה אך כח גילוי זה שבמ"ת [שבמתן תורה] להיות גילוי רצון העליון ב"ה מלובש בחי' [בחכמה עילאה] למעלה מסדר ההשתלשלות וסדר קביעות העבודה הוא ע"י ספירת העומר ז' שבועות תספר לך מהחל כו'.

5. Mais le pouvoir de cette révélation lors du Don de la Torah — que la volonté suprême, béni soit-Il, se révèle revêtue dans la 'Hokhma suprême, au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et de l'ordre fixe du service — vient du compte du Omer : « Tu compteras pour toi sept semaines, à partir du moment où [la faucille] commence », etc.

והענין כי הנה פ"י ענין ספ"י [ספירה / ספירות] העומר הוא כי פ"י ספירה הוא מלשון הארה.

Et voici l'explication : le sens du compte (sefirah) du Omer est que le mot sefirah exprime une illumination.

27 והיינו הארות והמשכות אל העומר שהוא מן השעורים מאכל בהמה דהיינו חיות הנפש הבהמית בז' מדות הטבעיות המתפשטות ממנה

C'est-à-dire les illuminations et les effluves dirigés vers l'Omer, qui est fait d'orge, nourriture des animaux : autrement dit, la force vitale de l'âme animale, dans ses sept attributs émotionnels (midot) naturels, qui se déploient à partir d'elle.

וצריך להאיר אותן ולזכנן שתהיינה נכללות במדות דקדושה לך ה' הגדולה כו' בבחי' אתכפא ואתהפכא.

Il faut les illuminer et les raffiner, afin qu'elles soient incluses dans les attributs de la sainteté : « À Toi, Havaya, la grandeur », etc., selon le processus de soumission et de transformation (iskafya et is'hapcha).

והיינו ע"י המשכת היום יום שהוא המשכות ח"ע [חכמה עילאה] ב"ה שהוא אור וזרע זרוע המהפכים כו' ומעט אור דוחה הרבה חושך כו'.

Et cela se réalise par l'effluence du « Aujourd'hui est le jour... », c'est-à-dire par les effluences de la 'Hokhma supérieure, béni soit-Il, qui est lumière et semence semée, lesquelles transforment, etc. ; et « un peu de lumière repousse beaucoup d'obscurité », etc.

וזהו מהחל חרמש בקמה. חרמש מלי' החרם תחרימם. קמה הן המדות שהן קמות וגם נצבות על עמדן במעמד קיום וחזק בתקפן בטבען כתולדותן שצריך להניף עליהם חרמש בחי' החרם תחרימם להכריתן ולהכניען תחת הקדושה.

Et c'est là le sens de « à partir du moment où la faucille est d'abord [appliquée] aux épis dressés ». « Faucille » (chermesh) vient de l'expression « tu les voueras entièrement à la destruction » (hacharem tacharimem). Les « épis dressés » sont les attributs émotionnels, qui se dressent et demeurent enracinés à leur place, dans une position ferme et solide, avec toute leur vigueur, selon leur nature et leur état d'origine. Il faut brandir sur eux une faucille — l'aspect de « tu les voueras entièrement à la destruction » — afin de les couper et de les soumettre à la sainteté.

28 והנה כל הז' שבועות הם בבחי' מלחמה של נפש האלקית עם היצר הרע ונפש הבהמית להיות אתכפא ואתהפכא והוא מבחי' השתלשלות מחכמה ולמטה כי בחכמה אתברירו.

Or, les sept semaines relèvent d'une guerre menée par l'âme divine contre le mauvais penchant et l'âme animale, afin de parvenir à leur soumission et à leur transformation ; cela relève de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), depuis 'Hokhma et en descendant, car « c'est par 'Hokhma qu'ils sont raffinés ».

אך אחר גמר המלחמה שגמר ונצח כל השונאים הן ז' מדות הטבעים לכבשן ולהכניען אזי מאליו וממילא מתגלה רצון העליון ב"ה שהוא למעלה מעלה מגדר ההשתלשלות שהוא הסוכ"ע והוא השוה ומשוה כו'.

Mais, une fois la guerre achevée, lorsque l'on a vaincu tous les ennemis — à savoir les sept attributs naturels — en les conquérant et en les soumettant, alors la volonté suprême, béni soit-Il, se révèle d'elle-même et de façon spontanée. Elle se situe très, très au-dessus des limites de l'enchaînement descendant des mondes ; elle est la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), et « elle est égale et rend égal », etc.

29 ובבחי' זו לא שייך שום מלחמה כי נעשה הכל א' ומרה"ר [ומרשות הרבים] נעשה רה"י [רשות היחיד] ליחודו ית' וכמשל איברי הגוף

À ce niveau, il n'y a place à aucune guerre, car tout devient un, et le domaine public devient un domaine privé consacré à Son unité, béni soit-Il, comme dans l'exemple des membres du corps,

שהם בהתחלקות לאיברים פרטים לפי מזגם ותכונתם כח הראיה בעין כו' וזה ראש וזה רגל כו' מ"מ מתאחדים והיו לאחדים וכולם נשמעים לרצונו.

qui sont répartis en membres distincts selon leur constitution et leur nature — la faculté de voir dans l'œil, etc., celui-ci étant une tête et celui-là un pied, etc. Pourtant, ils sont unis et « deviennent un », et tous obéissent à sa volonté.

כך עדי"מ בהתגלות רצון העליון ב"ה כולם נכנסים תחת יד הקדושה ביחוד גמור בלי שום פירוד ח"ו [חס ושלום].

De même, par analogie, lorsque se révèle la volonté suprême, béni soit-Il, tous entrent sous l'autorité de la sainteté dans une unité parfaite, sans aucune séparation, à D.ieu ne plaise.

30 וז"ש [וזהו שכתוב] ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כו' ולא כתיב נדבת לבך שנדבת הלב היא מורגשת בהרגשת הלב ויש מי שאוהב כו'. ועדיין אין זה בחי' ביטול ממש.

Et c'est là [le sens de] ce qui est écrit : « Tu célébreras la fête de Chavouot pour Havaya, ton D.ieu, selon la mesure du don généreux de ta main que tu donneras », etc. Il n'est pas écrit « le don généreux de ton cœur », car la générosité du cœur est ressentie dans le sentiment du cœur, et il est quelqu'un qui aime, etc. ; or, ce n'est pas encore le niveau d'une véritable annulation de soi (bitoul).

31 ובגילוי רצון העליון ב"ה בחג השבועות מתגלה הרצון שלמעלה מן הלב שאין הלב כלי קיבול להיות נתפס ומורגש בתוכו הרצון העליון

Mais, lorsque la volonté suprême, béni soit-Il, se révèle à Chavouot, se révèle la volonté qui est au-dessus du cœur, car le cœur n'est pas un réceptacle capable de recevoir la volonté suprême, de sorte qu'elle soit saisie et ressentie en lui ;

ואזי נק' נדבת היד אשר תתן מאליה ומעצמה. כאשר יברכך ה' אלקיך כלומר כאשר נמשך מלמעלה.

elle est alors appelée « l'offrande volontaire de la main que tu donneras », d'elle-même et de son propre chef. « Lorsque Havaya, ton D.ieu, te bénira » : c'est-à-dire, lorsque cela est attiré d'en haut.

32 ולכן כתיב בשתי הלחם שהקריבו בשבועות חמץ תאפינה. כי חמץ הוא לשון התנשאות ובפסח אסור החמץ שיש לזה יניקה לקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] גבהות וגסות הרוח כו'.

Et c'est pourquoi il est écrit au sujet des deux pains offerts à Chavouot : « Ils seront cuits avec du hamets. » Car hamets exprime l'élévation de soi ; et à Pessa'h, le hamets est interdit, car cela nourrit les kelipot et la sitra a'hra (l'autre côté) : l'orgueil et la grossièreté d'esprit, etc.

משא"כ בשבועות שנזדככו המדות הטבעיות ועולות להיות נכללות בקדושה הרי אין ההתנשאות אלא בבחי' הקדושה שזו ההתנשאות היא כמ"ש לך ה' הגדולה כו'

En revanche, à Chavouot, lorsque les attributs émotionnels naturels ont été affinés et s'élèvent pour être inclus dans la sainteté, l'élévation n'est qu'au niveau de la sainteté ; car cette élévation est celle dont il est écrit : « À Toi, Havaya, la grandeur », etc.,

ואין שם יניקה לקליפה וסט"א [וסטרא אחרא] כלל. מחמת גילוי רצון העליון ב"ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות.

et il n'y a là absolument aucun soutien pour la kelipa et la sitra a'hra, en raison de la révélation de la volonté suprême, béni soit-Il, qui se situe très, très au-dessus des limites de l'enchaînement descendant des mondes.

וזהו תכלית נתינת התורה לישראל כדי שיהי' [שיהיה] גילוי זה שלמעלה מעלה מהשתלשלות למטה בבחי' וסדר ההשתלשלות בעסק התורה:

Et tel est le but du don de la Torah à Israël : que cette révélation, qui se situe très, très au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes, soit présente ici-bas, au sein du niveau et de l'ordre de cet enchaînement, dans l'étude de la Torah.

33 וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה כדי לאמר אנכי האלקים כי גילוי אנכי הוא מהותו

Et c'est là le sens de «Et Elokim prononça toutes ces paroles», afin de dire: «Je suis Havaya, ton D.ieu»: car la révélation d'Ano'hi («Moi»), qui est Son être

ועצמותו שלמעלה מעלה מגדר השתלשלות להיות בבחי' הוי' אלקים ממשי הוא ע"י התורה וכמ"ש בק"ש [בקריאת שמע] והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך כו'.

et Son essence, bien au-delà des limites de l'enchaînement descendant des mondes, de sorte qu'elle soit réellement au niveau de «Havaya, ton D.ieu», s'accomplit par la Torah; ainsi qu'il est écrit dans le Chema: «Et ces paroles que Je (ano'hi) t'ordonne aujourd'hui seront sur ton cœur», etc.

אך גילוי זה הוא בבחי' מזליהו דחזי וצריך להקדים עול מצות. וע"ז רומז פ' שניה והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי כו'.

Mais cette révélation se situe au niveau de «leur mazal voit», et il faut d'abord accepter le joug des mitzvot. C'est à cela que fait allusion la deuxième section: «Et il arrivera que, si vous écoutez attentivement Mes commandements», etc.;

שמבלעדי המצות אין קיום להמשכ' התורה כנ"ל (ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול גבי לשמור את כל מצותיו):

car sans les mitzvot, l'effusion de la Torah ne peut se maintenir, comme indiqué plus haut. (Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Lorsque tu écouteras la voix», au sujet de «garder tous Ses commandements».)

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/bamidbar/17/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak